

บทที่ 3

อิทธิพลพุทธปรัชญาในงานนวนิยายของแฮร์มัน เฮสเส

สภาพแวดล้อมในชีวิตวัยเด็กของเฮสเส มีส่วนสำคัญต่อการผลักดันให้เขาเป็นนักเขียนที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญา และเป็นสิ่งเร้าและกระตุ้นให้เขาเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงในเวลาต่อมา ไม่ว่าจะเป็น อิทธิพลของบิดามารดาที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเฮสเส หรือสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวของเฮสเส ดังนั้นการศึกษาสภาพภูมิหลังโดยทั่วไปของเฮสเสจึงเปรียบได้เป็นดังพื้นฐานสำคัญสำหรับการดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เฮสเสเสนอแนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญา และเป็นการปูแนวทางการวิเคราะห์วิจารณ์การเสนอแนวคิดดังกล่าวในการเขียนนวนิยายของเขาในบทต่อ ๆ ไป .

ประวัติชีวิตที่มีอิทธิพลต่องานเขียนนวนิยายของแฮร์มัน เฮสเส

แฮร์มัน เฮสเส เกิดที่เมือง "คาลว" (Calw) ในปี ค.ศ. 1877 เมืองที่เฮสเสถือกำเนิดนี้เป็นเมืองชนบทเล็ก ๆ ของแคว้น "เวือเทมแบร์ก" (Württemberg) ของเขตที่เรียกว่า "ป่าดำ" (der Schwarzwald) ในประเทศเยอรมันนี

บิดามารดาของเฮสเสเป็นมิชชันนารีหรือหมอสอนศาสนาที่เคร่งครัด บิดาของเฮสเสชื่อ โยฮันเนส เฮสเส (Johannes Hesse) มีเชื้อสายรัสเซีย และเคยไปเป็นมิชชันนารีในประเทศอินเดียมาระยะหนึ่ง ส่วนมารดาชื่อ มารี กุนเดิร์ท (Marie Gundert) เป็นบุตรสาวของ ดร.แฮร์มัน กุนเดิร์ท (Dr.Hermann Gundert)

ดร.กุนเดิร์ท มีศักดิ์เป็นตาของเฮสเส ได้ไปทำงานเป็นมิชชันนารีที่อินเดียตั้งแต่ปี ค.ศ. 1836 และเป็นผู้ที่นำอิทธิพลทางความคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญามาสู่เฮสเส ทั้งนี้เนื่องจากดร.กุนเดิร์ทมีความผูกพันในบรรยากาศความเป็นตะวันออกเพราะหน้าที่การงาน ประกอบกับความสามารถทางภาษาตะวันออกเพราะท่านพูดภาษาของอินเดียได้หลายภาษา อาทิเช่น เบนกาลี เทเลกา ทมิฬ และ มาลาจาละม ทำให้ ดร.กุนเดิร์ทรักการอ่านวรรณคดีของอินเดียและนิยม

สะสมหนังสือเกี่ยวกับลัทธิศาสนาและปรัชญาตะวันออกของอินเดียและจีน ไว้ในท้องสมุคส่วนตัว อีกด้วย

เมื่อมารดาของ เฮสเสมีบิดาที่เป็นผู้มีความผูกพันกับความเป็นตะวันออกเช่นนี้เอง เธอจึงได้เลี้ยงดูเฮสเสโดยให้ความรู้และความสนใจดังที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบิดามารดาของเฮสเสได้เขียนบันทึกในจดหมายฉบับหนึ่งมีใจความสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับตะวันออกให้เฮสเสในวัยเด็ก ความว่า

“ลูกแสร้งมันน้อยโตขึ้นมาก และมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ลูกรู้จักภาพต่าง ๆ และรู้จักแยกแยะออกมาได้ทันทีว่า ภาพใดมาจากประเทศจีน ภาพใดมาจากแอฟริกา และ ภาพใดมาจากอินเดีย”¹

เมื่อเฮสเสได้รับการปลูกฝังความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับตะวันออกจากมารดาตามที่ปรากฏข้างต้นนี้ ทำให้เฮสเสได้รับอิทธิพลทางความคิดที่เกี่ยวกับ ศิลป วัฒนธรรม และปรัชญาของตะวันออก มาตั้งแต่เยาว์วัย นอกจากนี้สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวของ เฮสเสช่วงวัยเด็กมีส่วนสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจ ให้เกิดความสนใจในลักษณะความเป็นตะวันออกอีกทั้งเป็นสิ่งกระตุ้นให้ความคิดเกี่ยวกับปรัชญาตะวันออกได้กระชับแน่นขึ้นในสำนึกของ เฮสเส เป็นลำดับในเวลาต่อมา

ในปี ค.ศ. 1946 เฮสเสได้เขียนเล่าความรู้สึกส่วนหนึ่งอันมีต่อสภาพแวดล้อมของตนในวัยเด็ก โดยเขียนจดหมายถึงพี่สาว คือ “ทีอาเดเล” (die Schwester Adele) มีใจความสำคัญดังนี้

¹Hermann Hesse and Adele, Zum Gedächtnis Unseres Vaters, (Tübingen, Heckenhauer, 1930), p. 67.

"... daß 'Hermännle' sich sehr rasch entwickle, er erkenne alle Bilder sofort, ob sie aus China, Afrika oder Indien stammen."

"ณ บ้านหลังนี้ บ้านของบิดามารดาเป็นแหล่งรวมอารยธรรมจากที่ต่าง ๆ ของโลก
 ณ ที่นี้เราได้ทั้งอ่านและท่องพระคัมภีร์ไบเบิล อีกทั้งได้เรียนและฝึกฝนวิชาการด วิชา
 ได้ฝึกภาษาของอินเดีย และได้เล่นดนตรีไพเราะ ที่นี้เราได้ฟังเรื่องราวของ
 พระพุทธองค์และของเล่าจื้อ มีผู้คนมาเยี่ยมเยียนเราจากดินแดนต่าง ๆ จากสัมผัส
 และลมหายใจที่ไม่คุ้นเคยของคนแปลกถิ่น คนที่มีสำเนียงพูดจาที่แปร่งไม่คุ้นหู
 สวมใส่เสื้อผ้าแบบแปลก ๆ มีกระเป๋าสัมภาระรูปทรงประหลาดทำจากหนังสัตว์
 และผิวไม้เตลาเป็นเส้นสานขัดกัน ที่นี้เราจัดอาหารเลี้ยงผู้ยากไร้ จัดงานเลี้ยง
 เฉลิมฉลอง และที่นี้เราได้ยินเรื่องราวทั้งที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และที่เกี่ยวกับ
 นิทานปร่ำปรา โลกของเราเป็นโลกของคนเยอรมัน นับถือนิกายโปรเตสแตนต์
 แต่ก็เป็นโลกที่มีทัศนคติ มีภาพพจน์ และมีความสัมพันธ์กับโลกของมนุษย์ทั้งหลาย
 ทั้งปวง โลกที่มีทั้งความกระจ่างขัด ความเป็นอันหนึ่งอันเดียว ความศักดิ์สิทธิ์
 และความสุขสมบูรณ์"²

²Bernhard Zeller, Hermann in Selbstzeugnissen und Bilddokument
 (HamburgRowohlt, 1969) p. 13.

"viele Welten kreuzten ihre Strahlen in diesem (dem elterlichen)
 Hause. Hier wurde gebetet und in der Bibel gelesen, hier wurde studiert
 und indische Philologie getrieben, hier wurde viel gute Musik gemacht,
 hier wußte man von Buddha und Lao Tse, Gäste kamen aus vielen Ländern,
 den Hauch von Fremde und Ausland an den Kleidern, mit absonderlichen
 Koffern aus Leder und aus Bastgeflecht und dem Klang fremder Sprachen,
 Arme wurden hier gespeist und Feste gefeiert, Wissenschaft und Märchen
 wohnten nah beisammen...Es war eine Welt mit ausgesprochen deutscher
 und protestantischer Prägung, aber mit Ausblicken und Beziehungen über
 die ganze Erde hin, und es war eine ganze, in sich einige, heile,
 gesunde Welt."

จากข้อความที่คัดมาแสดงข้างต้น สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อม บรรยากาศภายใน ครอบครัว การได้รับการอบรมเลี้ยงดู และชีวิตความเป็นอยู่ในวัยเด็กของเฮสเส เป็นทั้ง ความทรงจำที่ประทับใจ และเป็นทั้งใบเบิกทางที่เปิดโอกาสให้เฮสเสได้ศึกษาสัมผัสความ เป็นตะวันตก และตะวันออกไปพร้อมกัน เพราะขณะที่ครอบครัวเป็นชาวเยอรมัน แต่มีความ พิเศษในด้านความสามารถทางภาษา และปรัชญาตะวันออกซึ่งอยู่ในขอบเขตของวิชาการตะวันตก แม้จะเป็นบรรยากาศที่แปลกไม่คุ้นเคย (fremd) แต่ก็ได้รับการอบรมผสมผสานให้กลมกลืน ในบ้านของเฮสเสที่เป็นดังโลกแห่งความสมบูรณ์ และมีเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้เองจึงเปรียบเสมือนว่า ชีวิตวัยเด็กของเฮสเสได้รับการจุดประกาย ความสนใจด้วยการสร้างความคุ้นเคยต่อโลกทางความคิดของปรัชญาตะวันออกอันได้แก่ ภารตวิทยา (indische Philologie) พระพุทธเจ้า (Buddha) และปรัชญาของ เล่าจื่อ (Lao Tse) ซึ่งปรากฏการณ์เช่นที่กล่าวมานี้อาจพบได้ยากในครอบครัวชาวยุโรป ทั่วไป

ชีวิตวัยหนุ่มของเฮสเสเป็นช่วงเวลาที่ทำให้เฮสเสได้สัมผัสและเรียนรู้หนังสือต่าง ๆ มากมาย เรียกได้ว่าเป็นเวลาที่เขาได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างอิสระ หลังจาก การได้รับอิทธิพลจากตาของเขาเองซึ่งเป็นผู้นิยมสะสมหนังสือวรรณคดีเก่าแก่ของอินเดีย จนทำ ให้เฮสเสรักการอ่านหนังสือเหล่านี้เช่นเดียวกับตาของเขาด้วย พร้อมไปกับการ เรียนรู้ภาษา เยอรมัน วัยหนุ่มของเฮสเสเป็นเช่นคนหนุ่มของเยอรมันทั่วไป คือ เป็นช่วงวัยก่อนวัยทำงาน คนหนุ่มสาว เยอรมันทุกคนจำเป็นต้องหาสถานที่ฝึกงาน เพื่อประสบการณ์การทำงาน

การฝึกงานในประเทศ เยอรมันนี้ถือ เป็นลักษณะ เฉพาะของการศึกษาสายอาชีพอย่างหนึ่ง กล่าวคือ ผู้ต้องการทำงานหรือมีอาชีพต่อไปในอนาคตพึงจะต้อง เข้าฝึกงานกับสถานที่ทำงานหรือ สำนักงาน โรงงานต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ โดยถือว่าเป็นระบบการศึกษาอย่างหนึ่ง ของชนชาติเยอรมัน ผู้เข้าฝึกงานชาวเยอรมันมักอยู่ในวัยหนุ่มสาว อายุระหว่าง 16-18 ปี ขณะทำการฝึกงานจะได้รับ เงินค่าตอบแทน หลังจากจบการฝึกงานครบตามกำหนดของรัฐและ สถานที่ฝึกงาน จะได้รับประกาศนียบัตรและใบรับรองโดยสถานที่ เข้าฝึกงานอัน เป็น โรงงานหรือ ร้านค้ามีสิทธิ์ออกให้

จากการที่เฮสเสมีนิสัยรักการอ่านหนังสือนี้เอง เฮสเสจึงเลือกเข้าฝึกงานในร้านหนังสือชื่อว่า "เฮกเคินเฮาเออร์" (die Buchhandlung Hechenhauer) ซึ่งเป็นร้านหนังสือสำคัญในเมือง "ทือบิงเงิน" (Tübingen) ซึ่งเป็นเมืองทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเยอรมันนีและตั้งอยู่ไม่ไกลจากบ้านเกิดของเฮสเสเท่าใดนัก

ชีวิตการฝึกงานของเฮสเสทำให้เขาได้คลุกคลีกับหนังสือต่าง ๆ มากมายหลายแขนง โดยเฉพาะอย่างยิ่งร้านหนังสือแห่งนี้เป็นร้านที่ขายหนังสือส่วนใหญ่เกี่ยวกับ เทววิทยา ภาษาศาสตร์ และกฎหมาย เฮสเสใช้หนังสือเหล่านี้เป็นเพื่อนของเขาตลอดเวลาการฝึกงานที่ยาวนานถึง 4 ปี (ค.ศ. 1895-ค.ศ. 1898) ในแต่ละวันเขาใช้เวลาคลุกคลีกับหนังสือในร้านถึงวันละ 10 ถึง 12 ชั่วโมง นอกจากนี้การที่เขาคลุกคลีกับหนังสือมากมายตามหน้าที่ความรับผิดชอบของคนขายหนังสือนี้เอง โดยทำหน้าที่ จัดเก็บ และแยกหนังสือเป็นหมวดหมู่ตามเนื้อหา ทำให้เขามีโอกาสอ่านหนังสือแต่ละเล่มในแต่ละวันโดยละเอียด เวลาส่วนใหญ่เป็นเวลาของการทำงาน และการเรียนรู้ด้วยการอ่านด้วยตนเองพร้อมกันไป เฮสเสจึงรู้สึกหวงแหน เวลาในช่วงบ่ายของเขาเป็นอย่างยิ่ง เฮสเสรู้สึกว่ "ชั่วโมงใดที่ไม่ได้นำหนังสือหรือนิตยสารดี ๆ เข้ามาอ่านแล้วละก็ ชั่วโมงนั้นทำให้เขารู้สึกว่าเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ทุกครั้งไป"³

การฝึกงานในร้านหนังสือนี้ทำให้เฮสเสมีความรู้สึกรักการอ่านหนังสือทวีมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกัน เฮสเสมีความรู้สึกรักและภูมิใจในการทำงานของเขาในช่วงเวลาของการฝึกงานครั้งนี้ แม้ว่างานแต่ละวันจะเป็นงานที่หนัก และต้องอาศัยความอดทน เฮสเสถือว่าเป็น "งานที่กระตุ้นความต้องการที่จะเรียนรู้ งานที่สร้างเสริมความภาคภูมิใจ และเพิ่มทวีความน่าพิศมัยให้กับความรู้สึกอึดอัดทางปัญญา โดยเฮสเสคิดว่า อันที่จริงแล้วงานที่เขาทำล้งทำอยู่

³ Ibid., p. 34.

"Jede Stunde scheint mir verloren, die ich nicht über guten Büchern oder Zeitschriften hinbringe..."

ในขณะนั้น แม้จะเป็นงานเอกชนธรรมดาแต่ก็เป็นงานที่เป็นทั้งการศึกษา และงานที่สร้างคุณค่าให้กับชีวิต"⁴

นอกเหนือจากการได้รับความรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติมในสาขาภาษาศาสตร์และทฤษฎีของเฮสเสในระหว่างการฝึกงานแล้ว เฮสเสยังได้มีโอกาสอ่านและศึกษาวรรณคดีของเยอรมันอีกด้วย เฮสเสสนใจที่จะอ่านงานของ "เกอเธ่" (Goethe) * ด้วยความรู้สึกที่ชื่นชมยกย่อง เฮสเสเห็นว่า "งานของเกอเธ่นั้นสร้างคนให้เกิดปัญญา และสอนคนให้รู้จักความกลมกลืนในงานศิลปะ"⁵

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าชีวิตของการฝึกงานของเฮสเส เป็นช่วงเวลาที่ให้โอกาสเฮสเสได้ศึกษาความเป็นวรรณศิลป์ ควบคู่ไปกับศาสตร์ต่าง ๆ จากแหล่งตำราในร้านหนังสือด้วยตนเอง

⁴ Ibid., p. 35.

"...weckt aber auch das Verlangen, den Staub abzuwaschen und verdoppelt den Reiz geistigen Genusses...Eigentlich ist es doch die private Arbeit, die mir das Leben wert macht, mein bisschen Studieren."

* เกอเธ่ (Goethe) เป็นมหากวีในยุคคลาสสิกและยุค โรแมนติกของเยอรมัน ผู้ริเริ่มยุคที่เรียกว่า "พายุและความทึบโหม" คือ Storm and Stress หรือ Sturm und Drang ของสมัยวรรณคดีโรแมนติก งานที่เฮสเสได้ศึกษาของเกอเธ่ ได้แก่ เรื่อง เฟาสต์ (Faust) ซึ่งเป็นโศกนาฏกรรมที่ให้ทั้งความงามทางวรรณศิลป์ และความลุ่มลึกทางปรัชญา

⁵ Ibid., p. 35.

"Goethe erzieht, Goethe lehrt Harmonie."

และเป็นสิ่งผลักดันให้เฮสเส่ทุ่มเทความสนใจในการเขียนที่เรียกได้ว่าเป็น "วรรณกรรม" ในเวลาต่อมา

จากการศึกษาสภาพแวดล้อม อันเป็นสิ่งผลักดันภายนอกที่เป็นอิทธิพลต่อการเขียนนวนิยายของเฮสเส่ จึงสามารถยกให้เห็นข้อสังเกตสำคัญประเด็นหนึ่งได้ว่า อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทั้งในวัยเด็กและวัยรุ่น ที่มีต่องานเขียนนวนิยายของเฮสเส่นั้น ต่างก็มาจากอิทธิพลของหนังสือที่เฮสเส่ได้อ่านในวัยเด็ก ได้แก่ หนังสือวรรณคดีเก่าแก่ของโลกตะวันออก อันได้แก่ วรรณคดีอินเดียและจีน ส่วนในวัยรุ่น เฮสเส่ได้ศึกษาศาสตร์สากลต่าง ๆ อาทิ เช่น เทววิทยา ภาษาศาสตร์ และกฎหมายรวมถึงผลงานต่าง ๆ ของเกอเธ่ ซึ่งเป็นงานวรรณกรรมเลื่องชื่อของเยอรมัน จึงทำให้เฮสเส่ได้รับการปูแนวทางแห่งปัญญาทั้งที่เป็นของโลกตะวันออก และโลกของตะวันตก เฮสเส่จึงมีวิถุคติทางภูมิปัญญาที่เป็นของโลกตะวันออก และพร้อมที่จะถ่ายทอดด้วยภาษาของโลกตะวันตก คือ ภาษาเยอรมัน อันเป็นภาษาบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง

นอกจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่จะส่งเสริมให้เฮสเส่สนใจในการ เป็นนักประพันธ์หรือ กวีได้แล้วนั้น สภาพจิตใจของเฮสเส่ก็เป็นแรงผลักดันภายในจิตใจที่สำคัญด้วยเช่นกัน เฮสเส่มีความตั้งใจที่จะเป็นกวีมาตั้งแต่วัยเด็ก ขณะที่เฮสเส่กำลังศึกษาภาษาเยอรมันควบคู่ไปกับภาษาละตินซึ่งวิชาทั้งสองนี้เขาเห็นว่าเป็นของง่าย ประกอบด้วยเฮสเส่มีใจรักหนังสือและชอบอ่านหนังสือต่าง ๆ จากสาเหตุนี้เองทำให้เฮสเส่สั่งสมความมั่นใจให้กับตนเองว่า

"ตั้งแต่ข้าพเจ้าอายุได้ 13 ปี ข้าพเจ้ารู้สึกชัดเจนได้แล้วว่าข้าพเจ้านั้นไม่ต้องการจะเป็นอะไรนอกจากจะเป็นกวีเท่านั้น"⁶

⁶ Ibid., p. 18.

"Von meinem dreizehnten Jahr an war mir das eine klar, daß ich entweder ein Dichter oder gar nichts werden wolle.

การ เป็นกวีหรือศิลปินได้นั้นจำเป็นต้องมีพรสวรรค์ควบคู่กับความตั้งใจ และความใส่ใจในศิลปะต่าง ๆ ด้วย สำหรับความเป็นศิลปินของเฮสเส่นั้นไม่มีผู้ใดที่จะสังเกตเห็นได้ ก่อนบิดาผู้เลี้ยงดูเฮสเส่ออย่างใกล้ชิด บิดาของเฮสเสได้บันทึกเกี่ยวกับพรสวรรค์ของเฮสเส ในจดหมายที่เขียนเมื่อวันที่ 14 เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1883 ด้วยความชื่นชมในตัวบุตรชาย ผู้มีวัยเพียง 6 ขวบว่า

เขาช่างเป็นคนที่พรสวรรค์ไปเสียทุกอย่าง เขานั่งพิจารณาดวงจันทร์ และหมู่เมฆ ใช้จินตนาการชั่วพริบตา สร้างอารมณ์ให้เกิดความกลมกลืนในศิลปะ เขาวาดภาพด้วยดินสอหรือฟู่กัน เป็นภาพที่น่าพิศวงจริง ๆ เมื่อเวลาเขาอยากจะร้องเพลง เขาก็ร้องได้อย่างไพเราะโดยไม่ผิดท่วงทำนอง และมีคำสัมผัสโคลงกลอนเป็นอย่างดี⁷

สิ่งที่ เป็นพรสวรรค์ของเฮสเสข้างต้นนี้เอง ส่งเสริมให้เฮสเสมีความสามารถ เช่นกวีทั่วไป คือมีความไวต่อการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาตามจินตนาการของตน แสดงว่าเฮสเสมีพรสวรรค์ที่ฉายแววมาแต่วัยเยาว์ทั้งที่ เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์ และคีตศิลป์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปรุ่งแต่งให้งานของ เขามีสีสันและมีสุนทรียรส

เฮสเสเริ่มเขียนงานประพันธ์มาตั้งแต่วัยที่เข้าฝึกรงาน เฮสเสเขียนหนังสือทุกวัน ไม่ว่าจะเป็น บันทึกล่วงตัวประจำวัน บทความ การวิจารณ์หนังสือ บทประพันธ์ เรื่องสั้น หรือ นวนิยาย เมื่อเฮสเสได้รับอิทธิพลทางภูมิปัญญาจากหนังสือที่เขาอ่านในวัยเด็ก และวัยหนุ่มจึงทำให้เฮสเสเริ่มมีแนวคิด อย่างนักปราชญ์เขียนคัมภีร์เพื่อสอนปราชญาโดยทั่วไป

⁷ Ibid., p. 16.

"Gaben hat er scheint's zu allem: er beobachtet den Mond und die Wolken, phantasiert lang auf dem Harmonium, malt mit Bleistift oder Feder ganz wunderbare Zeichnungen, singt wenn er will ganz ordentlich, und an Reimen fehlt es ihm nie."

การเสนองานวรรณศิลป์ด้วยหน้าที่ของผู้แสวงหา และผู้ชี้นำทาง เป็นหน้าที่ของกวี ในทัศนะของเฮสเส ความสำนึกที่เฮสเสมีความใส่ใจต่อผู้อ่าน เช่นนี้ เป็นสิ่งที่ยากเดือยให้ เฮสเสมุ่งมั่นเสนอผลงานที่จะสนองภูมิปัญญาของผู้เขียน ซึ่งเปรียบ เป็นผู้ให้ ที่มีต่อผู้อ่าน ซึ่งเปรียบ เป็นผู้รับ ด้วยกลวิธีทางวรรณศิลป์ ดังที่เฮสเสมีความเชื่อมั่นต่อหน้าที่ของเขาว่า

ข้าพเจ้าเป็นทั้งกวี เป็นทั้งผู้แสวงหา และเป็นทั้งผู้หยั่งรู้ ผู้ที่มีหน้าที่รับใช้ ความเป็นจริง และความจริงใจ ผู้ที่ต้องทำให้รสแห่งความสุนทรีย์ปรากฏแก่ สหายผู้อ่าน ข้าพเจ้ามีพันธกิจที่ต้องกระทำ...นั่นคือ ข้าพเจ้าต้องช่วยให้ ผู้แสวงหาท่านอื่น ๆ ได้เข้าใจในโลก และช่วยให้รู้จักการดำเนินชีวิตอยู่ต่อไป ภายใต้อิทธิพลนี้ด้วยเช่นกัน⁸

คำกล่าวของเฮสเสข้างต้น แสดงทัศนะของเฮสเสที่มีต่อหน้าที่ของกวีอย่างหนึ่ง นั่นคือ การแสวงหาทางออกให้กับผู้อ่านที่เป็นผู้แสวงหาเช่นกัน ผู้อ่านกำลังแสวงหาสิ่งใดในงานเขียน อย่างนั้นหรือ เป็นคำถามที่เฮสเสให้คำตอบไว้แล้วดังที่เฮสเสกล่าวปฎิญญาไว้ว่า เขาจะช่วยเหลือ

⁸ Hermann Hesse, Gesammelte Schriften, 7 Bände (Frankfurt a. M. : Suhrkamp, 1957) Bd. VII, p. 773 cited by Eva J. Engel, "Hermann Hesse", in German Man of Letters, ed Alex Natan, (London : Oswald Wolf, 1963), p. 251.

"Ich bin ein Dichter, ein Sucher und Bekenner, ich habe der Wahrheit und Aufrichtigkeit zu dienen (und zur Wahrheit gehört auch das Schöne, es ist eine ihrer Erscheinungsformen), ich habe einen Auftrag... : ich muss anderen Suchenden die Welt verstehen und bestehen helfen."

ให้ผู้แสวงหาได้เข้าใจโลกและช่วยให้ผู้แสวงหาได้รู้จักการดำเนินชีวิตภายในโลกใบนี้ และ
 เฮสเสมิได้ชี้ช่องทางให้ผู้แสวงหาต่าง ๆ ได้เห็นทางพ้นทุกข์อย่างนักเขียนเยอรมันทั่วไป
 ทากว่า เฮสเส ได้นำแนวคิดหนึ่งมาใช้เป็นสารัตถะในงานวรรณกรรมของเขา เพื่อให้การ
 ช่วยชี้ช่องทางให้ผู้แสวงหาคนอื่น ๆ มีคุณค่าและความสุนทรีย์ อีกทั้งเฮสเส เป็นกวีผู้มีใจเป็น
 ผู้สอนปรัชญาล้วน ๆ ฉะนั้นจึงหมายถึงว่า การช่วยผู้แสวงหาให้หาทางเข้าใจโลกใบนี้ได้ นั้น
 ย่อมอยู่บนฐานของงานวรรณศิลป์ ตามบทบาทนักประพันธ์เช่นเฮสเส นั้นเอง

ดังนั้นเฮสเส จึงได้นำแนวคิดหลักปรัชญาตะวันออกปรัชญาหนึ่งที่มีกำเนิดในอินเดีย
 คือพุทธปรัชญา มาใช้เป็นสารัตถะหรือแนวคิด หรือแก่น (Theme) ของนวนิยายส่วนหนึ่ง
 โดยเฮสเสนำหลัก อริยสัจ มาสร้างเป็นสารัตถะ เป็นโครงเรื่องแสดงสังขธรรม และ
 พุทธพจน์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ "ผู้แสวงหาท่านอื่น ๆ" ได้มีความเข้าใจต่อโลก และรู้จักการ
 ดำเนินชีวิตด้วยความหลุดพ้นจากปวงทุกข์ทั้งปวง ซึ่งเป็นทางที่ผู้แสวงหาปรารถนาจะพานพบ
 ในอันปลาย นอกจากนี้เฮสเส ไม่ปรารถนาให้ "ผู้แสวงหา" ต้องหลงวนอยู่ในสังสารวัฏ
 หรือการเวียนว่ายตายเกิด หรือให้ผู้แสวงหาเคล็ดหนีไปไกลจากความ เป็น "โลก" ของมนุษย์
 ใบนี้ หากว่า เฮสเส ต้องการให้ผู้แสวงหา มีเป้าหมาย เช่นเดียวกับตนคือ การมุ่งหาความ
 เข้าใจในโลก โดยมุ่งเข้าสู่จุดสุขสงบ สมบูรณ์ คือ นิพพาน โดยเฮสเสใช้ความงามทาง
 วรรณศิลป์เป็นพาหนะนำทางให้ผู้แสวงหาอีกต่อหนึ่ง

การแสดงทัศนะของผู้ประพันธ์ (point of view) ที่เฮสเสใช้ในนวนิยาย เรื่อง
 ลีทธารณะ และ สเตเปเนวูลฟ์ นั้น เป็นการเสนอภาพของ "ผู้แสวงหา" ผู้ที่มีความรู้สึก
 ขัดแย้งภายในจิตใจ เกิดความทุกข์ ทั้งนี้เฮสเสให้ตัวละครเป็นดัง "ผู้แสวงหาท่านอื่น ๆ"
 (anderen Suchender) ผู้ที่มีคำถามในจิตใจเสมอ คำถามที่ผู้ถามต้องการแสวงหา
 คำตอบด้วยตัวเอง เฮสเสมักให้ตัวละครใช้ "ปัญญา" สร้างเงื่อนไขเพื่อการแสวงหาของ
 ตัวละคร เช่น

เรื่อง "ลีทธารณะ" ตัวละครเอกลีทธารณะมีความสงสัยว่า เพราะเหตุใดบิดาผู้
 เป็นพราหมณ์ผู้มีความศรัทธาแก่การนับถือในหมู่คนทั่วไป ผู้เกิดในตระกูลสูง ผู้ดำเนินชีวิตตาม

แนวทางที่ดี ผู้ที่มีคำสอนออกจากปากประหนึ่งคั่งปราศรัยผู้หนึ่ง ผู้มีความคิดดั่งงามสูงส่ง และถึงแม้ท่านผู้เป็นบิดาของสิทธารถะจะรู้มากมายถึงเพียงนี้ ชีวิตท่านจะสุขสงบละหรือ สิทธารถะสงสัยว่า "ท่านยังเป็นผู้แสวงหา ยังไม่ได้รับความพอใจอย่างเต็มที่ ท่านยังเป็นผู้กระหายไม่อิ่ม"⁹ สิทธารถะเห็นว่าแม้แต่บิดาของตนผู้ได้รับการยกย่องให้เป็นพรหมณ์ผู้มีศักดิ์ ยังบกพร่องและยังต้องแสวงหา ดังนั้น สิทธารถะจึงเชื่อว่า "คนเราจะต้องค้นหาสิ่งภายในตัวเรา และจะต้องครอบครองมันไว้ ส่วนสิ่งอื่นที่เราแสวงหาล้วน เป็นสิ่งวกวนและเลื่อนลอย"¹⁰

ในทำนองเดียวกันในเรื่อง "สเตรเพนวูล์ฟ" ตัวละครเอก สเตรเพนวูล์ฟ ก็มีคำถามที่สร้างความขัดแย้ง และต้องการแสวงหาคำตอบเช่นสิทธารถะเหมือนกัน กล่าวคือ สเตรเพนวูล์ฟ มีลักษณะที่ผู้พบเห็นภายนอกจะมองออกว่าเป็น "ผู้ที่มีดวงหน้าที่แสดงถึงความมีสติปัญญาสูง"¹¹ แต่ทว่าความมีสติปัญญาของคนยังไม่สามารถระงับความทุกข์ทางใจ ที่แม้แต่

⁹Herman Hesse, Siddhartha, (Hamburg : Suhrkamp, 1973), p. 11.

"..., war er nicht auch nur ein Suchender, ein Dürstender?"

¹⁰Ibid., p. 11.

"Ihn mußte man finden, den Urquell im eigenen Ich, ihn mußte man zu eigen haben ! Alles andre war Suchen, war Umweg, war Verirrung."

¹¹Hermann Hesse, Der Steppenwolf, (Hamburg : Suhrkamp, 1977), p. 12.

"Er machte durchaus und gleich beim ersten Anblick den Eindruck eines bedeutenden, eines seltenen und ungewöhnlich begabten Menschen, sein Gesicht war voll Geist,..."

หลานชายของ เจ้าของบ้าน เข้าที่ส เตป เปน วูลฟ์ ไปพำนักอยู่ เห็นได้ชัดถึงอาการของส เตป เปน วูลฟ์ ว่า "ชายคนนี่คงจะกำส้งบ่วย บางทีอาจจะบ่วยทางใจ หรือไม่เช่นนั้นก็คงจะมีปัญหาทางอารมณ์ หรือทางนิสัยใจคอ"¹² และสาเหตุที่ทำให้ส เตป เปน วูลฟ์ มีอาการบ่วยทางใจ และทุกข์ใจนี้มาจากความรู้สึกผิดหวัง และสั่นหวังของยุคสมัยของเขาเอง ที่ได้เห็นปัญญาชนผู้มีชื่อเสียงของ ยุโรป เอาแต่ทุ่ม เียงในเรื่องความคิดเห็น ซึ่งเป็นสิ่งที่แม้แต่ผู้สัง เภตการณ์ เช่นหลานชาย เจ้าของ บ้าน เข้า ยังกล่าวได้ว่า การกระทำ เช่นนั้นของปัญญาชนกลุ่มที่ส เตป เปน วูลฟ์ ได้เห็นนั้น เป็นดั่ง "ความบกพร่อง และสั่นหวังแห่งยุคสมัยของเรา เป็นความล้ม เหลวและสั่นหวังของภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมของชนชาติเรา"¹³

ตัวอย่างของตัวละคร เอกจากทั้งสอง เรื่องที่กล่าวมาข้างต้น ต่างแสดงพฤติกรรมของ ผู้แสวงหาทั้งสิ้น ผู้แสวงหาทางออกจากทุกข์ที่เฮสเสได้สร้างให้ตัวละครทั้ง ลีทธารณะ และ สเตป เปน วูลฟ์ เป็นตัวแทนของผู้แสวงหาทาง เพื่อพบกับความสุขนิรันดร์ ทางที่จะนำไปสู่ความ กลมกลืนและไม่ขัดแย้งภายในจิตใจซึ่งทำให้เกิดทุกข์ ทางที่จะดับทุกข์ด้วยปัญญาและด้วยสติที่ มั่นคง ทั้งนี้เฮสเสได้ใช้กลวิธีการประพันธ์สร้างโครงเรื่องและฉาก แสดงแนวคิดที่เสนอทาง ออกด้วยหลักอริยสัจ เพื่อค้นพบทางไปสู่ความสุข คือ นิพพาน ไว้ในงานนวนิยายทั้งสอง เรื่อง ที่กล่าวแล้วข้างต้น ด้วยความงามของภาษาและด้วยสาระทางปัญญา การวิเคราะห์ในราย ละเอียดดังกล่าวนี้จะดำเนินการวิ เคราะห์ให้ชัดเจนอีกครั้งในบทต่อไป

ลักษณะเด่นของงานนวนิยายทั้งสอง เรื่องนี้ของ เฮสเสคือ การแสดงแนวคิด หรือ สาระที่ละเอียดเกี่ยวกับพุทธปรัชญา โดยแสดงหลักอริยสัจอัน เป็นการดำเนินชีวิตให้หลุดพ้นจากทุกข์

¹² Ibid., p. 15.

"..., daß der Mann krank sei, auf irgendeine Art geistes - oder gemüts - oder charakterkrank,..."

¹³ Ibid., p. 14.

"... Mängel und Hoffnungslosigkeiten unsrer Zeit, unsrer Geistigkeit, unsrer Kultur."

ด้วยตัวมนุษย์เอง คือ ด้วยปัญญา สิ่งที่น่าสนใจก็คือพุทธปรัชญา เป็นปรัชญาตะวันออกที่เฮสเสได้
รับอิทธิพลมาแต่วัยเด็ก จากการอ่านหนังสือในห้องสมุดของตา ทำให้นวนิยายของ เฮสเสมีความ
ลุ่มลึกทางปัญญาทางโลกตะวันออก พร้อมทั้งมีความงามทางวรรณศิลป์ของโลกตะวันตก
กล่าวคือ เฮสเสถ่ายทอดแนวคิดนี้ด้วยภาษาเยอรมัน และใช้กลวิธีการประพันธ์ในลักษณะของ
นวนิยาย มีการผูกเรื่อง และสร้างโครงเรื่องให้เกิดความขัดแย้ง ผลักดันให้ตัวละครมีพฤติกรรม
และการแสดงออกที่แสดงสัญชาตญาณและพุทธพจน์ ที่เป็นไปตามหลักอริยสัจในพุทธปรัชญา เพื่อหา
ทางออกให้ตัวละครได้ดำเนินชีวิตด้วยความเข้าใจโลกต่อไป

จากการศึกษาประวัติชีวิตและภูมิหลังของ เฮสเส โดยละเอียดพบว่า เฮสเสได้ทุ่มเท
เวลาให้กับการเขียนงานนวนิยายที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาในช่วงบั้นปลายของชีวิต
หลังจากการเดินทางไปในดินแดนตะวันออกคือจีนและอินเดีย เฮสเสได้ใช้เวลาช่วงดังกล่าว
พำนักอยู่ในเมือง"มอนทาคโนลา" (Montagnola) เมืองเล็ก ๆ ริมหะเลสาบในสวิสเซอร์แลนด์
นักวิจารณ์วรรณคดีชาวอังกฤษท่านหนึ่งชื่อว่า Eva J. Engel ผู้ศึกษาชีวประวัติและผลงานของ
เฮสเสได้กล่าวว่า

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1919 เฮสเสใช้ชีวิตอย่างสงบและสันโดษด้วยการใช้เวลาว่าง
กับการวาดภาพสีน้ำ และศึกษาปรัชญาและแนวความคิดของจีนและอินเดียอย่างคร่ำเคร่ง
และจริงจัง ใช้เวลาพักผ่อนกับการทำสวน และการวาดภาพระบายสี ช่วงเวลาที่ผลิตผลงาน
นวนิยายชิ้นสำคัญ ๆ ที่นำชื่อเสียงมาสู่เฮสเส คือในช่วงปี ค.ศ. 1919 ถึง ปี ค.ศ.
1943 จนในที่สุดการผลิตผลงานดังกล่าวทวีความมีชื่อเสียงให้กับเขาด้วยการทำให้
เฮสเสได้รับรางวัล"โนเบล" (Nobel) ในปี ค.ศ. 1946¹⁴

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁴Eva J. Engel, "Hermann Hesse", in German Man of Letters,
ed. Alex Natan, (London : Oswald Wolf, 1963), p. 251.

ข้อความจากการศึกษาชีวประวัติและผลงานของ เฮสเส โดยนักวิจารณ์วรรณคดีชาวอังกฤษ เช่น Eva J. Engel แสดงให้เห็นว่าเฮสเสใช้ชีวิตช่วงหนึ่งอย่างฤาษีสันโดชนั้น เป็นช่วงเวลาที่เขาได้เก็บเกี่ยวปัญญาของโลกตะวันออกคือ ปรัชญาจีนและอินเดีย และเป็นเวลาที่เขามีความสุขและได้ใช้สมาธิห่ม เทพภูณานั้น เก็บเกี่ยวชื่อเสียงด้วยผลงานนวนิยายต่าง ๆ จนในที่สุด เฮสเสได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม ขณะที่พำนักอยู่ในต่างแดนบ้านเกิด คือ พำนักอยู่ในสวิสเซอร์แลนด์ เนื่องจากหนีภัยสงครามและภัยจากนาซีเยอรมัน

ข้อสังเกตที่น่าสนใจก็คือ เป็นช่วงเวลาที่เขาเขียนงานนวนิยายที่เสนอสารัตถะเกี่ยวกับพุทธปรัชญาที่ปรากฏในงานวิจัยครั้งนี้ 2 เรื่อง คือ "ลิตทาระถะ" ใช้เวลาในการเขียนระหว่างปี ค.ศ. 1919 ถึง ปี ค.ศ. 1922 และ "สเตรเปเนวูลท์" เขียนเมื่อระหว่าง ปี ค.ศ. 1923 ถึง ปี ค.ศ. 1927

จากการที่เฮสเสเป็นนักเขียนผู้มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับทั้งในยุโรปและอเมริกาในขณะนั้น แสดงว่าเฮสเสล็งสมชื่อเสียงด้วยผลงานการเขียนการประพันธ์ของเขามาก่อนที่จะได้รางวัลโนเบล ดังที่ Eva J. Engel กล่าวไว้

เฮสเสได้รับความนิยมและรางวัลเกียรติยศต่าง ๆ ก่อนที่จะได้รับรางวัลโนเบลคือ ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1904 เป็นปีที่นวนิยายเรื่องแรกของเขาที่ชื่อ "Peter Camenzind" เฮสเสได้รับรางวัลเกียรติยศในปีเดียวกันคือรางวัล "Bauernfeld" นอกจากนี้ คือ

ค.ศ. 1936 รางวัล Gottfried - Keller

ค.ศ. 1946 รางวัล Frankfurt - Goethe

หลังจากได้รับรางวัลโนเบลในปลายปี ค.ศ. 1946 แล้ว เฮสเสได้รับรางวัลเกียรติยศและการประกาศเกียรติคุณยกย่องจากสถาบันต่าง ๆ ดังนี้

ค.ศ. 1947 ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวรรณคดี

จากมหาวิทยาลัย Bern ประเทศสวิสเซอร์แลนด์

ค.ศ. 1950 รางวัล Wilhelm - Raabe

ค.ศ. 1955 รางวัล เกียรติยศแห่งเสรีภาพ

จากสหพันธ์หนังสือเยอรมัน

และ

รางวัล บรรดาศักดิ์เกียรติยศชั้นเสรีภาพ

จาก Ordres Pour le mérite ประเทศฝรั่งเศส

แฮร์มัน เฮสเส ถึงแก่กรรมเมื่ออายุได้ 85 ปี ในวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ. 1962

ณ เมือง มอนทาคโนลา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ขณะที่เฮสเสถือสัญชาติสวิส

จากการศึกษาประวัติชีวิตของ เฮสเส ที่มีอิทธิพลต่อหน้าทำงาน เขียนนวนิยายด้วยการศึกษาศาสนาพุทธหลัง สภาพแวดล้อม อันได้แก่ สภาพของครอบครัว และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูของเฮสเส ตลอดจนสภาพแวดล้อมในวัยหนุ่ม และสภาพแวดล้อมในชีวิตการเขียนนวนิยายของเฮสเส ดังได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้นนั้น สามารถนำผลของการศึกษาต่าง ๆ นี้มาสรุปหาปัจจัยสำคัญที่ทำให้ เฮสเส เสนอแนวคิด (theme) ที่เกี่ยวกับพุทธปรัชญาในงานนวนิยายที่นำมาวิจัย 2 เรื่อง ดังกล่าวนั้น ได้ดังต่อไปนี้ คือ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ เฮสเส มีแนวคิด เกี่ยวกับพุทธปรัชญา

1. ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมของครอบครัววัยเด็ก

ดังที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ในการศึกษาประวัติชีวิตที่มีอิทธิพลต่อการ เขียนนวนิยายของ เฮสเสข้างต้นแล้วว่า สภาพแวดล้อมในครอบครัวของเฮสเสนั้น นับตั้งแต่ ดร.แฮร์มัน กุนเคิร์ท ผู้เป็นตาของเฮสเส บิดาของเฮสเส ไปจนกระทั่งมารดาของเฮสเส ต่างมีอิทธิพลต่อการสร้างแนวคิด เกี่ยวกับพุทธปรัชญาในนวนิยายของเขาแทบทั้งสิ้น

ดร. กุนเคิร์ท ผู้มีศักดิ์เป็นตาของเฮสเส มีความสนใจในปรัชญาตะวันออก เป็นอย่างยิ่ง สังเกตได้จากความสามารถที่เขามีทางด้านภาษาของอินเดีย สามารถพูดและอ่านหนังสือภาษาสันสกฤตได้เป็นอย่างดี ประกอบกับ เขา เป็นคนที่รักการอ่าน จึงสะสมหนังสือเกี่ยวกับวรรณคดีเก่าแก่ของอินเดียและจีนไว้

บิดาของเฮสเส เคยไปทำงานกับ ดร.กุนเดิร์ท ในประเทศอินเดีย โดยเป็น
หมอสอนศาสนา หรือ มิชชันนารีมาาระยะหนึ่ง แม้ว่าจะอยู่ไม่นานเท่า ดร.กุนเดิร์ท ผู้ที่
ทำงานในอินเดียเกือบ 20 ปี แต่ก็ถือได้ว่า อินเดีย เป็นดินแดนที่คุ้นเคยสำหรับบิดาของ
เฮสเส ในฐานะที่เป็นดินแดนของถิ่นที่ทำงาน

มารดาของเฮสเส เป็นบุตรสาวของ ดร.กุนเดิร์ท นักวิชาการและหมอสอนศาสนา
จึงได้รับการศึกษาที่ผสมผสานทั้งความเป็นตะวันตก คือ เยอรมัน และความเป็นโลกตะวันออก
คือ อินเดีย มาตั้งแต่วัยสาว ขณะที่ทำนักร่วมกับบิดาของเธอในอินเดีย ดังนั้นจึงไม่เป็นที่
น่าสงสัยว่า ความรู้และความสนใจ ในปรัชญาตะวันออกจากหนังสือที่เธอคลุกคลีนั้นมีมาจาก
หนังสือที่บิดาของเธอสะสมไว้ ประกอบกับมารดาของเฮสเสสามารถพูดภาษาอินเดียได้ถึง
3 ภาษา

ความสัมพันธ์ที่บรรพบุรุษของเฮสเสมีต่ออินเดียนั้น เป็นดังสายไข่วัฒนธรรมและ
ความเข้าใจที่คล่องเกี่ยวบุคคลภายในครอบครัวให้กระชับ ใกล้ชิดเข้ากับความเป็นโลกตะวันออก
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้และความสนใจ ในปรัชญาของอินเดีย ประกอบกับการที่พวกเขา
ต่างมีใจรักในการอ่านจึงเป็นการง่ายที่จะได้รับอิทธิพลของปรัชญาอินเดียจากหนังสือวรรณคดี-
โบราณของอินเดียพร้อมกันไปด้วย สำหรับความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น เป็นความสัมพันธ์ที่
เฮสเสได้ตระหนักและร่วมรับรู้ด้วยความภาคภูมิใจ ในความสามารถของบรรพบุรุษของเขา
ดังในข้อความตอนหนึ่งที่เฮสเสเขียนจดหมายถึงเพื่อนหญิง ที่ชื่อว่า ลิซ่า เวนเงอร์ (Liza
Wenger) เมื่อปี ค.ศ. 1921 ความว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างผมกับอินเดียนั้นมีมาเนิ่นนานนับแต่บรรพบุรุษก็ว่าได้
คุณตาของผมพูดภาษาอินเดียได้ 9 หรือ 10 ภาษา และเคยทำนักร่วมเป็นสิบปี
อยู่ในประเทศอินเดีย ตาผมใช้ภาษาสันสกฤตกับพวกพราหมณ์ คุณแม่ของผม
เคยใช้ชีวิตช่วงหนึ่งในอินเดีย อีกทั้งท่านก็สามารถพูดภาษาอินเดียได้ 3 ภาษา

คุณพ่อของผมก็เช่นกัน ท่าน เคย เป็นมิชชันนารี ในอินเดียแต่ไม่ได้อยู่นานเท่าใดนัก¹⁵

จากการที่บรรพบุรุษในครอบครัวของ เฮส เสแต่ละบุคคลมีความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม ทั้งทางภาษาและความคิดของอินเดียนี้เอง จึงทำให้สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวขณะที่ เฮส เส อยู่ในวัยเด็กจึง เป็นสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศของวัฒนธรรมทางโลกตะวันออกผสมผสานกับ วัฒนธรรมทางโลกตะวันตกของชาวเยอรมัน ด้วยเหตุนี้เฮส เสจึงได้รับการกล่อมเกลாத่าง ความคิดและมีสำนึกต่อการยอมรับวัฒนธรรมทางความคิดของโลกตะวันออกจากอินเดียดัง เช่นที่ บรรพบุรุษของเขาได้สร้างความสัมพันธ์มาเป็น เวลานั้นชั่วนิรันดร์แล้ว

โลกทางตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อินเดีย เป็นดินแดนที่อยู่ไกล และลึกกลับ ในความคิดของคนตะวันตก เช่น ชาวเยอรมันทั่วไป แต่สำหรับเฮส เส อินเดียเป็นดินแดนที่ เป็นบ้านเกิดของมารดา เป็นดินแดนที่บรรพบุรุษได้ใช้ชีวิตมาเป็น เวลานั้น เฮส เสจึงได้รับความรู้สึกคุ้นเคยกับดินแดนอันห่างไกลอัน เป็นถิ่นกำเนิดของศาสนาพุทธ ซึ่งจัดเป็นวัฒนธรรมทาง ความคิดที่เป็นลักษณะเฉพาะของ โลกตะวันออกด้วยอีกเช่นกัน

2. ปัจจัยจากหนังสือเกี่ยวกับพุทธปรัชญา

พุทธปรัชญา เป็นปรัชญาที่ถือกำเนิดในประเทศอินเดีย และเนื่องจากบรรพบุรุษของ เฮส เสต่างได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมและอารยธรรมของอินเดีย สามารถพูดและอ่านภาษา

¹⁵ Hermann Hesse, Gesammelte Briefe, (Frankfurt : Suhrkamp, 1973), Band 1, p. 466.

"... meine Beziehungen zu Indien sind alt. Der Vater meiner Mutter sprach neun oder zehn indische Sprachen, lebte Jahrzehnte in Indien, sprach mit den Brahmanen Sanskrit, meine Mutter war auch einen Teil ihres Lebens dort, sprach drei indische Sprachen, und auch mein Vater war kürzere Zeit in Indien als Missionar."

สันสกฤตได้ ความสามารถเช่นนี้ได้ถ่ายทอดมายัง เฮสเส ทำให้เฮสเสได้รับอิทธิพลจาก วัฒนธรรมของโลกตะวันออก เช่น วัฒนธรรมทางความคิด อันได้แก่ พุทธปรัชญาด้วยเช่นกัน จากการอ่านหนังสือวรรณคดี เก้าแก่ของอินเดียนที่ถูกรวบรวมนไว้ในบ้าน

นอกจากนี้ เฮสเสได้รับการปลุกฝังให้รักการอ่านหนังสือมาตั้งแต่เยาว์วัย ด้วยการที่ตาของเฮสเสเป็นผู้ที่สะสมหนังสือต่าง ๆ ของอินเดียนไว้ในห้องสมุด ประกอบกับเฮสเส รักการอ่านและใช้เวลาอยู่ในห้องสมุดของตาเป็นเวลานาน ๆ เป็นประจำ ดังที่เฮสเสกล่าวไว้ในจดหมายฉบับหนึ่งที่เขียนถึงเพื่อนหญิงที่ชื่อ ลิซ่า เวนเงอร์ เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1921 มีความสำคัญว่า

หนังสือเรื่องราวเกี่ยวกับอินเดียนและพระพุทธเจ้า ผมเคยเห็นเคยอ่านมาหมดแล้วตั้งแต่สมัยผมยังเป็นเด็ก ๆ ในห้องสมุดขนาดใหญ่ที่มีหนังสือมากมายก่ายกองของคุณตาของผมเอง¹⁶

เมื่อวัยเด็กเฮสเสอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์ศาสดาของศาสนาพุทธ อันเป็นรากฐานของปรัชญา จึงทำให้แนวความคิดที่เกี่ยวกับปรัชญาตะวันออก เช่น พุทธปรัชญาที่ซึมซาบอยู่ในปัญญาของเฮสเส และเฮสเสได้ใช้พุทธปรัชญาเป็นแนวคิดในนวนิยายที่มีชื่อเสียงของเขาในเวลาต่อมา นอกจากนี้เฮสเสได้รับการปูพื้นฐานทางความคิดด้วยการอ่านหนังสือเกี่ยวกับวรรณคดี เก้าแก่ของอินเดียน โดยเฮสเสได้กล่าวถึงที่มาทางความคิดของตนว่า

¹⁶ Ibid., p. 466.

"Bücher über Indien, über Buddha etc. sah und las ich fast schon von den Bubenjahren an in der riesigen Bidliothek meines Großvaters..."

ผมได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในศาสนาทั้งสองศาสนา คือ จากประสบการณ์
ของวัยเด็กและวัยหนุ่มของผม ในฐานะของชาวโปรเตสแตนต์ผู้เคร่งศาสนา และ
จากประสบการณ์ของผู้ที่ได้อ่านหนังสือ และผู้ที่ได้ศึกษาคัมภีร์ต่าง ๆ ของอินเดีย
อาทิเช่น คัมภีร์อุปนิษัท* ภควัตคีตา** และปรัชญาคำสอนของพระพุทธองค์ท่าน¹⁷

* คัมภีร์อุปนิษัท เป็นคัมภีร์ที่ประมวลความคิดทางปรัชญาซึ่งกระจัดกระจายอยู่ใน
คัมภีร์พระเวท มาไว้ในที่เดียวกัน คัมภีร์อุปนิษัทเป็นตอนสุดท้ายของคัมภีร์พระเวท จึงเรียก
อีกอย่างหนึ่งว่า "เวทานตะ" ศาสนาฮินดูถือว่าคัมภีร์อุปนิษัทเป็น "ศรุติ" คือเป็นคัมภีร์ที่
รับฟังมาจากพระเป็นเจ้าโดยตรงไม่ได้แต่งขึ้นโดยมนุษย์ (ผู้วิจัย)

** ภควัตคีตา เป็นคัมภีร์สำคัญของศาสนาฮินดู หรือ ศาสนาพราหมณ์นิกายไวษณพ
ซึ่งนับถือพระวิษณุ หรือ พระนารายณ์ เป็นพระเจ้าสูงสุด เป็นคัมภีร์ที่ได้รับอิทธิพลของคัมภีร์
อุปนิษัท ศาสนาฮินดูถือว่าเป็น "สมฤติ" คือ เป็นคัมภีร์ที่มนุษย์เรียบเรียงขึ้น และนำ
สืบทอดต่อ ๆ กันมาเป็นประเพณี (ผู้วิจัย)

¹⁷ Hermann Hesse, Gesammelte Werke, Werkaufgabe in 12 Bänden,
(Frankfurt : Suhrkamp , 1970), Band.10, p.70.

" Ich habe in zwei Formen Religion erlebt, als Kind und
Enkel frommer rechtschaffener Protestanten und als Leser indischer
Offenbarungen, unter denen ich obenan die Upanishaden, die Bhagavad
Gita und die Reden des Buddha stelle."

ดังนั้น นอกจากจะกล่าวโดยสรุปว่า เฮสเสได้รับอิทธิพลทางความคิดจากหนังสือเกี่ยวกับพุทธปรัชญาของอินเดียแล้ว ยังกล่าวสรุปได้อีกว่า เฮสเสยังได้รับอิทธิพลทางความคิดจากปรัชญาตะวันออกปรัชญาอื่น ๆ อันมีกำเนิดในอินเดียอีกด้วยเช่นกัน

ในวัยหนุ่มของเฮสเส เป็นช่วงเวลาที่เขาได้คลุกคลีกับหนังสือเกี่ยวกับ เทววิทยาต่าง ๆ หนังสือเกี่ยวกับภาษาศาสตร์และวรรณคดี ประวัติศาสตร์ และกฎหมาย ขณะที่ฝึกงานในร้านขายหนังสือ จากการที่เฮสเสต้องอ่านพิจารณาแยกประเภทหนังสือตามหน้าที่ ประกอบกับความรู้สึกที่รักการอ่านหนังสือเป็นชีวิตจิตใจ จึงเป็นการดีที่จะช่วยยกระดับและเพิ่มพูนความรู้ให้กับสติปัญญาของตนเอง โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับพุทธปรัชญายิ่งขึ้นและการที่ได้ใช้เวลาทำงานให้เกิดประโยชน์เพื่อการสั่งสมทางปัญญานี้เอง เฮสเสถึงกับกล่าวว่า การได้อ่านวรรณคดีอินเดียทำให้เขา "ได้รู้สึกชื่นชมยกย่องในพุทธบารมีของพระองค์ มาเป็นเวลานานนับปี"¹⁸ และความเข้าใจในคำสอนของพระพุทธองค์นี้ เป็นความรู้สึกที่เฮสเสกล่าวได้ว่า "ปรัชญาคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นดังความรู้สึกนึกคิด และให้ความอบอุ่นพักพิงทางใจได้"¹⁹ ดังนั้น ความรู้สึกของเฮสเสดังกล่าวจึงเป็นความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เฉกเช่นที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปนับถือศรัทธากัน

ก่อนที่เฮสเสจะหันมาเขียนนวนิยาย และทุ่มเทกับการประพันธ์อย่างจริงจังนั้น เฮสเสเคยทำงานเป็นบรรณาธิการนิตยสารฉบับหนึ่ง และเคยได้รับหน้าที่เป็นผู้วิจารณ์งานแปลหนังสือเกี่ยวกับพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า (Buddhas Reden) หนังสือแปลเล่มนี้แปลโดย

¹⁸ Herman Hesse, *Gesammelte Briefe*, p. 409.

"Ich habe jahrelang Buddha verehrt und indische Literatur schon seit meiner frühesten Jugend gelesen."

¹⁹ *Ibid.*, p. 467.

"...Die Lehre Buddhas war manche Jahre lang eigentlich mein Glaube und einziger Trost,..."

ชาวเยอรมันชื่อว่า K.E. Neumann เมื่อปี ค.ศ. 1922 ขณะนั้นเฮสเสมีอายุได้ 45 ปีแล้ว โดยการแปลหนังสือครั้งนี้ของนักแปลชาวเยอรมันถือเป็นงานแปลที่เฮสเสสนับสนุนว่า "เป็นการ เปิดเผยทางปัญญาที่สนองตอบความถวิลหาใคร่รู้ที่ยุโรปมีต่อวัฒนธรรมทางจิตใจแห่งดินแดนตะวันออกโบราณ"²⁰ ซึ่งหมายถึงว่า เฮสเสมีทัศนะที่สนับสนุนงานแปลชิ้นนี้ให้เผยแพร่ในยุโรป เปรียบ เป็นการ เสนอวัตถุคติทางปัญญาให้กับผู้คนที่ต้องการแสวงหาสัจธรรมจากหลักปรัชญาของโลกตะวันออกนั้นเอง นอกจากนี้เฮสเสยังแสดงทัศนะที่บ่งบอกถึงความรู้ซึ่งในสาระทางปัญญาที่ผู้ศึกษาคำสอนของพระพุทธองค์จะได้รับว่า

สาระปัญญาในพุทธธรรมคำสอน เป็นเพียงครั้งเดียวของผลงานที่พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญเท่านั้น ชีวิตของพระองค์ท่าน อันเป็นชีวิตที่ทรงบำเพ็ญคุณประโยชน์โดยเสด็จ เผยแพร่คำสอน ทรงเสด็จโปรดสัตว์ เป็นชีวิตที่ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ เป็นจริยวัตรนั้น เป็นอีกครั้งที่เหลือของผลงานแห่งพระพุทธองค์²¹

ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า เฮสเสมีแนวความคิดต่อสาระปัญญาอันสมบูรณ์ของพุทธที่ว่า สิ่งที่มีคุณค่าต่อปัญญามนุษย์นั้น ไม่ใช่เพียงแต่ถ้อยคำสอน หรือกฎวินัย หากเป็นสิ่งที่เป็นการกระทำ เป็นขบวนการที่ชี้ให้เห็นว่าวิถีแห่งปัญญาด้วยการปฏิบัติดังเช่น วิถีที่พระพุทธเจ้าทรงพระชนม์เพื่อแสดงธรรมโปรดสัตว์ให้ชาวโลกได้เห็นหนทางแห่งความสุขสงบอันสมบูรณ์

²⁰ Hermann Hesse, Gesammelte Werke, Band 12, p. 20.

"Die Sehnsucht Europas nach der seelischen Kultur des alten Ostens ist eklatant geworden."

²¹ Ibid., p. 23.

"Der Gedankeninhalt der Buddhalehre ist nur eine Hälfte des Werkes Buddhas, die andere Hälfte ist sein Leben, ist gelebtes Leben, geleistete Arbeit, getane Tat."

3. ปัจจัยจากการ เดินทางไปยังประเทศอินเดีย

เป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปแล้วว่า ประสบการณ์จากการ เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ของนักเขียนหรือกวี เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการ เขียนนวนิยายของกวีผู้นั้น

อินเดีย เป็นประเทศที่เป็นบ่อเกิดแห่งอารยธรรมเก่าแก่ของโลกภาคตะวันออก และ อินเดียยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในความรู้สึกนึกคิดของบรรพบุรุษของ เฮส เสและของตัว เฮส เสเอง ดังที่เคยกล่าวมาข้างต้นในการศึกษาประวัติศาสตร์ชีวิตของ เฮส เสที่มีอิทธิพลต่องาน เขียนนวนิยายของเขาเอง เมื่อเฮสเสมีความสัมพันธ์กับอินเดียโดยผ่านทางบรรพบุรุษเช่นนี้แล้ว อินเดียจึง เป็นดินแดนในโลกตะวันออกที่เฮสเสรู้สึกคุ้นเคย เหมือนกับ เคยอยู่อาศัย เช่นที่บรรพบุรุษคือ ตาและปิตามารดา เคยไปทำงานที่นั่น อีกทั้งวัฒนธรรมทางความคิด อันได้แก่ ปรัชญาตะวันออกต่าง ๆ ของอินเดีย วรรณคดีโบราณของอินเดีย ต่างเป็นสิ่งที่เฮสเสให้ความสนใจและได้ศึกษามาแล้วด้วยตนเองแต่เยาว์วัย

ดังที่เฮสเสเคยให้คำปฏิญาณในวัยเด็ก เมื่ออายุได้ 13 ปี ว่าคนนั้นต้องการจะเป็นกวี เฮสเสจึงมุ่ง เข้มชีวิต เข้าสู่แวดวงของการ เขียนหนังสือ ทั้งได้ก่อตั้งนิตยสารขึ้นมาด้วยตนเอง ทำงานอยู่ในสำนักพิมพ์โดยเป็นบรรณาธิการ เขียนทั้งบทความ กวีนิพนธ์ และนวนิยาย ความเป็นกวีของเฮสเสเริ่มทำให้เขามีชื่อเสียงในขณะเดียวกัน เฮสเสก็เริ่มรู้สึกว่าตนเองว่าเทว เช่นในบทกวีที่เฮสเสเขียนในปี ค.ศ. 1906 อันเป็นบทกวีที่แสดงความรู้สึกภายในจิตใจของ เฮสเส โดยเขาดังชื่อกวีนิพนธ์บทนี้ว่า "ในม่านหมอก" (Im Nebel) ความในใจของเฮสเสบอกให้เราซึ่งเป็นผู้อ่านรู้โดยผ่านทางทำนองและภาษาของวรรณศิลป์ว่า

เดินทางในม่านหมอกอย่างคนแปลกหน้า

ชีวาคือความ เปล่า เปลี่ยว

ยืน เพียงลำพังผู้เดียว

เหลียวหาไม่รู้จักใคร²²

ความรู้สึกว่า เหว่ ความรู้สึกว่าคุณเองอยู่อย่างอ้างว้างเดียวดาย เป็นความรู้สึกสามัญที่คนธรรมดาผู้ที่เริ่มต้องการแสวงหาสิ่งใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการสิ่งแวดล้อมใหม่ เพราะสิ่งแวดล้อมเดิมนั้นทำให้เกิดความรู้สึกที่เป็นเสมือนว่ากำลังถูกกดทับบีบคั้น เกิดความขัดแย้งระหว่างสิ่งแวดล้อมกับความต้องการที่จะอยู่ลำพังและเป็นอิสระบ้าง หรือเพราะจากสภาพรอบตัวที่มีผู้คนมากมายหันมาให้ความสนใจจนขาดความเป็นส่วนตัวไป เฮสเสเริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายต่อสภาพแวดล้อมที่เกิดจากชื่อเสียงความเป็นกวีของเขา เฮสเสกล่าวว่

ผมรังเกียจการ เข้าหาสาธารณชน และสถานที่ที่เต็มไปด้วยผู้คนมากมายมารุมล้อม ที่ที่มีแต่คนรู้จักชื่อเสียงผม เป็นที่ที่ผมไม่ชอบเลย สถานที่เหล่านั้นทำให้ชีวิตส่วนตัวของผมสูญหายไปทุกที²³

²²Bernhard Zeller, Hermann Hesse in Selbstzeugnissen und Bilddokumenten, p. 65.

Seltsam, im Nebel zu wandern!

Leben ist Einsamsein.

Kein Mensch kennt den andern,

Jeder ist allein.

²³Ibid., p. 64.

"Ich habe die Öffentlichkeit nie geliebt, und es war mir niemals angenehm, in einer Umgebung zu leben, wo man mich als Namen und Marke kannte; mein Leben konnte mir gar nicht privat genug sein,..."

เมื่อสถานที่ที่คนอยู่อาศัย เริ่ม เป็นสถานที่ที่สร้างความกดดันทางจิตใจให้กับ เฮสเส แล้วนั้น จึงหมายความว่า ประเทศเยอรมันของเฮสเส เป็นสถานที่ที่ไม่สร้างมิตรทางใจให้ กับเขาแล้ว เฮสเสจึงเบนความสนใจไปหาการเดินทางเพื่อแสวงหาสถานที่ที่เป็นดินแดนแห่ง ความเป็นมิตรแทน จากสาเหตุข้างต้นนี้เอง เฮสเสจึงเลือกเดินทางไปเยี่ยมดินแดนแห่ง โลกตะวันออก คืออินเดีย เพราะอินเดียเป็นดินแดนที่เปรียบเสมือน เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของ บรรพบุรุษของเฮสเส สำหรับการตัดสินใจเลือกเดินทางไปยังอินเดียดินแดนห่างไกลในซีกโลก ตะวันออกนี้ของเฮสเส เบอ์นาร์ด เซลเลอร์ (Bernard Zeller) ผู้รวบรวมชีวประวัติ และผลงานของเฮสเส ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเดินทางไปเยี่ยม อินเดียครั้ง นี้ของเฮสเสว่า

การเดินทางไปยังอินเดียของเฮสเสนั้น เป็นสิ่งที่ก้องกังวาลในสำนึกของเฮสเส อีกสิ่งหนึ่ง เพราะอินเดียเป็นถิ่นกำเนิดของมารดา เป็นดินแดนที่ทั้งบิดาและตา ของเฮสเสได้ใช้ชีวิตทำงาน²⁴

การเดินทางไปยังดินแดนห่างไกลที่พำนักโดยปกติของ เฮสเสครั้งนี้มีเพื่อนฝูงของเฮสเส เรียกการเดินทางนี้ว่า เป็นการเดินทางที่"หนี" จากสภาพความเป็นจริงในขณะนั้น แต่การเดินทาง ไปยังสถานที่ใหม่ของเฮสเสครั้งนี้ เฮสเสกลับกล่าวว่า

แม้จะมีใครบอกว่า เป็นการ"หนี" และถึงแม้จะเป็นการหนีอย่างนั้นจริง ๆ ก็ตาม แต่เท่าที่การเดินทางครั้งนี้เป็นความพยายามเพื่อพิชิตหาระยะห่างสำหรับ มุมมองอันกว้างไกลเพื่อชีวิตต่อไป²⁵

²⁴ Ibid., p. 66.

"Aber für Hesse hatte Indien noch einen anderen Klang, es war die Heimat der Mutter, das Land, in dem der Vater, der Großvater gewirkt hatten,..."

²⁵ Ibid., p. 66.

"..., nennen es so etwas eine "Flucht" und natürlich war es unter andrem auch dies. Es war aber auch ein Versuch, Distanz und Überblick zu gewinnen."

เฮสเสได้แสดงความรู้สึกที่มีต่อการเดินทางของคนไว้ในบันทึกฉบับหนึ่งของตนก่อนการออกเดินทางไปยังอินเดียและจีน ดินแดนที่อยู่ทางโลกตะวันออก เฮสเสได้ออกเดินทางในเดือน พฤศจิกายน ค.ศ. 1911 พร้อมกับเพื่อนสนิทกลุ่มหนึ่งของเขาที่ส่วนใหญ่เป็นจิตรกรและศิลปิน

เมื่อเฮสเสได้ไปถึงดินแดนที่ตนเองใฝ่ฝันจะเยี่ยมเยียน เฮสเสก็รู้สึกว่าตนเองได้สัมผัสกับอารยธรรมและวัฒนธรรมเก่าแก่ของดินแดนตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอารยธรรมและวัฒนธรรมของอินเดีย ความประทับใจในสิ่งที่ตนเองได้พบเห็นครั้งนี้ของเฮสเส ทำให้เขาต้องพรรณนาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในบันทึกส่วนตัวของเขาว่า

ความเป็นดินแดนเก่าแก่ที่มีมนต์ขลังของดินแดนนี้ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกหลงใหลกับแทบทุกสิ่งที่ได้พบเห็นในอินเดีย ไม่ว่าจะเป็นหมู่ดงปาล์มและนกเสียงสวรรค์ ขุนนาและวัดวาอาราม ป่าดิบที่อุดมสมบูรณ์ด้วยผลหมากรากไม้แห่งหุบเขาเมืองต่ำในเขตร้อน เราจากบ้านเมืองที่เป็นบ้านเกิด เมืองนอนมาด้วยจิตใจที่ร่ำร้องแต่จะได้พบกับดินแดนทางใต้และดินแดนตะวันออก พวกเราจึงพบสวรรค์ชั้นฟ้าที่มีแต่ความสมบูรณ์พูนสุข พบความมั่งมีศรีสุขที่ธรรมชาติประทานให้เป็นพรสวรรค์ ที่สำคัญที่สุดคือเราได้พบพบสรวงสวรรค์ในดินแดนของผู้คนที่เปี่ยมด้วยความเรียบง่าย และร่าเริง²⁶

²⁶ Ibid., p.67.

"Diese Urlandschaft sprach stärker zu mir als alles, was ich sonst von Indien gesehen habe. Die Palmen und die Paradiesvögel, die Reisfelder und die Tempel der reichen Küstenstädte, die von Fruchtbarkeit dampfenden Täler der tropischen Niederungen, das alles, und selbst der Urwald, war schön und zauberhaft, ..., Wir kommen voll Sehnsucht nach dem Süden und Osten, von dunkler, dankbarer Heimatsahnung getrieben, und wir finden hier das Paradies, die Fülle und reiche Üppigkeit aller natürlichen Gaben, wir finden die schlichten, einfachen, kindlichen Menschen des Paradieses."

บรรยากาศของความ เป็นตะวันออกที่นำความประทับใจมาสู่เฮสเส บรยากาศนี้เอง ที่ทำให้เฮสเสสร้างฉากความประทับใจลงในนวนิยายเรื่อง สิทธารถะ อัน เป็นงานนวนิยายที่ เฮสเสบรรจงวาดภาพของตะวันออกด้วยภาษาของวรรณศิลป์ ดังตัวอย่างที่เฮสเสเขียนฉาก เปิดเรื่องให้กับนวนิยายดังกล่าวว่า

สิทธารถะ หนุ่มรูปงาม เกิดในตระกูลพราหมณ์ เดิมโตขึ้นมาอยู่กับเพื่อน โควินทะ ทั้งสองใช้ชีวิตหนุ่มคู่กันทั้งในบ้าน กลางแสงแดด บนฝั่งแม่น้ำ ใน ลำเรือ หรือท่ามกลางคดงต้นหลิว และได้รับเงาต้นมะเดื่อ ใหล่กลมกลิ้งของ สิทธารถะต้องแค้นเคียดพยายามอาบน้ำชำระกายในพิธีบูชาอันศักดิ์สิทธิ์ ดวงตาของ สิทธารถะเป็นประกายคำขมระวิ้งเล่นในคดงมะม่วงหรือยามมารดาเห่กล่อม หรือ เมื่อฟังคำสอนของบิดา แม้อยู่ในขณะฟังหมู่ปราชญ์สนทนา...²⁷

ประสบการณ์จากการได้เดินทางไปยังอินเดียของเฮสเสนั้น เป็นการเก็บเกี่ยววัตถุดิบ ให้กับการเขียนนวนิยายของเฮสเสเอง ด้วยการเก็บภาพที่ประทับใจขณะเดินทางภายในอินเดีย

27

Hermann Hesse, Siddhartha, (Frankfurt : Suhrkamp, 1973),

p. 7.

"Im Schatten des Hauses, in der Sonne des Flußufers bei den Booten, im Schatten des Salwaldes, im Schatten des Feigenbaumes wuchs Siddhartha auf, der schöne Sohn des Brahmanen, der junge Falke, zusammen mit Govinda, seinem Freunde, dem Brahmanensohn. Sonne bräunte seine lichten Schultern am Flußufer, beim Bade, bei den heiligen Waschungen, bei den heiligen Opfern. Schatten floß in seine schwarzen Augen im Mangohain, bei den Knabenspielen, beim Gesang der Mutter, bei den heiligen Opfern, bei den Lehren seines Vaters, des Gelehrten, beim Gespräch der Weisen."

ภาพที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมทั้งด้านชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมทางสติปัญญา ความคิด และทางจิตใจของชาวอินเดีย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ที่เป็นธรรมชาติอันน่าประทับใจของแนวป่าเขาในอินเดีย หรือจะเป็นสภาพของผู้คนชาวตะวันออก เช่น ชาวอินเดีย ผู้ที่มีอัธยาศัยและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ล้วน เป็นสิ่งที่เฮสเสใฝ่หาเดินทางแสวงหา เป็นสิ่งที่เฮสเสสามารถเรียกความเป็นตัวของตัวเองกลับคืนมาได้ เพราะในดินแดนอันห่างไกล เช่นนี้เฮสเสได้พบกับความเป็นส่วนตัวมากขึ้น จนทำให้เฮสเสมีโอกาสสร้างความประทับใจให้กับสภาพแวดล้อมใหม่นี้ได้ เป็นความทรงจำอันงดงามต่อโลกตะวันออกต่อคนของเอเชีย เฮสเสแสวงหาดินแดนที่น่าชื่นชมด้วยความกระหายใคร่รู้ต่อวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของอินเดีย เฮสเสได้เขียนบันทึกเอาไว้ในสมุดส่วนตัวหลังจากการเดินทางเยี่ยมดินแดนแคว้น"มาลาบาร์" (Malabar) อันเป็นดินแดนที่อยู่ลึกเข้าไปในคาบสมุทรอินเดีย โดยภาษาเยอรมันใช้ว่า "Hinterindien" ดินแดนที่เฮสเสเข้าไปสัมผัสนี้ เป็นแหล่งกำเนิดวัฒนธรรมทางความคิด และสติปัญญาของชาวอินเดียโบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรัชญาความเชื่อของชาวอินเดีย ซึ่งมีพุทธปรัชญาร่วมอยู่ด้วย นอกเหนือไปจากศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูแล้ว โดยที่เฮสเสได้เขียนถึงความ เป็นดินแดนดั้งเดิมด้านอารยธรรมด้วยความหมายที่อาจใช้เป็นข้อสรุปของการศึกษาในบทนี้ได้ว่า

สิ่งที่ข้าพเจ้าค้นหาคือธรรมชาติของเมืองร้อน และความประทับใจในชีวิตชนชาวเอเชีย ข้าพเจ้าได้พบแล้ว และอยากจะอยู่กับความพึงพอใจนี้ต่อไป²⁸

²⁸ Bernhard Zeller, Hermann Hesse in selbstzeugnissen, p.66.

"Was ich hauptsächlich suchte, die tropische Natur und einen Eindruck vom asiatischen Volksleben, habe ich gehabt und will damit zufrieden sein."